

Näkemyksestä menestystä

Alueelliset talousnäkymät keväällä 2010

Kaakkois-Suomen ELY-keskus

ELY-keskusten näkemykset seutukuntien lähitulevaisuudesta
www.temtoimialapalvelu.fi

Alueelliset talousnäkymät keväällä 2010

Kaakkois-Suomen ELY-keskus

Alueelliset talousnäkymät | Jouko Nieminen
1/2010

<p>Tekijät (toimielimestä: nimi, puheenjohtaja, sihteeri)</p> <p>Jouko Nieminen Kehityspäällikkö Varsinais-Suomen ELY-keskus</p>	<p>Julkaisu aika Maaliskuu 2010</p> <p>Toimeksiantaja(t) Työ- ja elinkeinoministeriö</p> <p>Toimielimen asettamispäivä</p>
<p>Julkaisun nimi Alueelliset talousnäkymät keväällä 2010</p>	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Maamme seutukunnista suurimmassa osassa elinkeinoelämän ja työllisyyden tila on edelleen heikko, vaikka maailmatalouden kasvusta on jo merkkejä. Alueiden reaalityöelämän kannalta positiiviset ja konkreettiset signaalit ovat harvassa. Kuluva vuoden kevät ja kesä tulevat olemaan varsin ankeat ja vasta syksyllä on odotettavissa kirkastumista. Työpaikkoja syntyy niukasti ja työttömyys kasvaa vielä loppuvuoden. Tilannetta vaikeuttaa heikon suhdannetilanteen kanssa samaan aikaan käynnissä oleva teollisuuden rakennemuutos.</p> <p>Suuria alueellisia vaikutuksia on paperi- ja metsäteollisuuden leikkausten lisäksi elektroniikkateollisuuden, metalliteollisuuden ja puutuoteteollisuuden saneerauksilla. Lisäuhkana ovat tuotannon siirtymiset halvemmän kustannustason maihin. Laivanrakennusteollisuuden vakava tilanne on erityinen huolen aihe Varsinais-Suomessa.</p> <p>Viennin elpyminen on hidasta ja teollisuuden tilauskanta on edelleen alhaisella tasolla. Vaikka lievää piristymistä onkin tapahtumassa, kestää aikansa ennen kuin tilaukset realisoituvat ja näkyvät koko tuotantoketjussa. Vaikeimmassa tilanteessa ovat alihankintayritykset, jotka ovat riippuvaisia isojen yritysten tilauskannasta ja globaaleista suhdanteista. Lomautukset ovat edelleen yleisiä ja uhkana on, että taantumien pitkittyessä useat lomautukset päättyvät irtisanomisiin. Yritysten lopettaminen ja konkurssit tulevat lisääntymään.</p> <p>Talouden taantuma on leviämässä myös kauppaan ja palvelusektorille, jossa työllisyysvaikutukset ovat vasta nyt alkamassa näkyä. Erityisissä vaikeuksissa näyttäisivät olevan erikoistavarakauppa ja pienemmät palveluyritykset. Kuluttajien luottamus talouteen on pysynyt hyvänä, mutta lisääntyvä työttömyys tulee vaikuttamaan ostovoimaan.</p> <p>Yleisestä ankeudesta huolimatta alueilla tapahtuu myös positiivista kehitystä. Vaikka teollisuudessa kiinteät investoinnit ovat vähäisiä, panostetaan tuotekehitykseen ilahduttavasti. Uusia yrityksiä perustetaan aktiivisesti ja yritysneuvonnan tarve on kasvanut. Työttömyyden kasvaessa kiinnostus yrittäjyyteen ja itsensä työllistämiseen kasvaa.</p> <p>Kaivostoiminnan kasvu jatkuu edelleen vahvana, mikä vahvistaa aluetaloutta ja työllisyyttä varsinkin Pohjois- ja Itä-Suomessa. Uusiutuvan energian merkitys kasvaa nopeasti ja käynnissä on useita bioenergian tuotantoon liittyviä hankkeita. Tuulivoimalahankkeita on useilla seuduilla.</p> <p>Rakennusalan tilanne on säilynyt kohtuullisen hyvänä. Elvytystoimet ja julkinen rakentaminen ovat auttaneet rakentamisen alaa. Korjausrakentamisen kasvu jatkuu.</p> <p>Maataloudessa viljan hinnan alhaisuus heikentää viljelijöiden kannattavuutta. Toisaalta kotieläintiloilla tilanne on parempi, sillä rehun hinta on alentunut viljan hinnan laskun myötä. Metsätalous on elpymässä, puukauppa piristyi viime vuoden lopulla myyntitulojen verohuojennusten myötä.</p> <p>Työttömyys on edelleen kasvussa koko maassa. Miesten osuus työttömyydestä on kasvanut selvästi voimakkaammin kuin naisten. Erityisen huolestuttavaa on nuorisotyöttömyyden kasvu ja vastavalmistuneiden työllistymisen vaikeudet. Kesätyöpaikat ovat edelleen kiven alla. Yli 50-vuotiaiden työttömien ja pitkäaikaistyöttömien määrät ovat lähteneet kasvuun ja tilanne pahenee nopeasti kuluva vuoden aikana. Työvoiman kysyntä on hiljaista. Työpaikkoja avautuu lähinnä sosiaali- ja terveystalouteen sekä erilaisiin myynti- ja markkinointitehtäviin.</p> <p>TEM:n yhteyshenkilönä: Konserniohjausyksikkö/ Toimialapalvelu/ Esa Tikkanen, puh. 050 040 549 ELY-keskusten yhdyshenkilö: Kehityspäällikkö Jouko Nieminen, e-mail; jouko.nieminen@ely-keskus.fi, puh. 040 770 3010</p>	
<p>Asiasanat Seutukuntien kehitysnäkymät, aluetalous, aluekehitys, työllisyys</p>	
<p>ISSN 1795-9985</p>	<p>ISBN 978-952-227-353-6</p>
<p>Kokonaissivumäärä 183</p>	<p>Kieli Suomi</p> <p>Hinta -</p>
<p>Julkaisija Työ- ja elinkeinoministeriö</p>	<p>Kustantaja</p>

Saatteeksi

Alueelliset talousnäkymät -katsaus on kaksi kertaa vuodessa päivitettävä julkaisu, johon on koottu ELY-keskusten ja muiden keskeisten aluekehittäjien näkemykset seutukuntien nykytilasta ja tulevaisuuden näkymistä. Tämän katsauksen tiedot tuotettiin helmikuussa 2010. Seuraava katsaus julkaistaan elokuussa 2010.

Alueelliset arviot ja analyysit on toteutettu ELY-keskusten johdolla. ELY-keskukset hyödynsivät arvioissaan mm. TE-toimistojen, maakuntien liittojen, Finnveran, alueellisten elinkeino-yhtiöiden ja yrittäjäjärjestöjen näkemyksiä. Myös useat työllisyyden edistämistokunnat kytkeytyivät prosessiin. Monissa ELY-keskuksissa toteutettiin osana katsauksen laatimisprosessia aluetoimijoiden yhteinen paneeli, jossa osallistujat yhdessä pohtivat seutukuntien nykytilaa, tulevaisuutta ja tarvittavia toimenpiteitä. Taustatiedon keräämisessä hyödynnettiin www-kyselyä (zef-kysely), johon vastasi 467 asiantuntijaa eri puolilta maata.

Alueiden arvioinnissa on kolme ajankohtaa:

- 1) Arvio nykytilasta verrattuna vuoden takaiseen tilanteeseen
- 2) Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykytilaan
- 3) Tilanne vuoden kuluttua verrattuna nykytilaan

Arviointikohteita ovat elinkeinoelämän ja yritystoiminnan kehitys, työttömyys ja työvoiman kysyntä sekä työvoiman saatavuus. Arviointiasteikko on viisiportainen, jossa vaihtoehdot ovat: ++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Aluekohtaisia tulevaisuuden kehitysarvioita tulkittaessa on syytä huomioida, että alueen kehitysnäkymiä verrataan suhteessa alueen nykytilaan ja aiempaan kehitykseen. ELY-keskualuetta tai seutukuntaa verrataan siis itseensä eikä toisiin alueisiin tai esim. koko maan keskimääräiseen kehitykseen.

Katsauksen laatiminen ei olisi onnistunut ilman laajaa yhteistyöverkostoa. Haluan kiittää zef-kyselyyn vastanneita sekä aluepaneeleihin osallistuneita asiantuntijoita arvokkaista näkemyksistänne. Erityiskiitokset kuuluvat katsauksen kirjoitustyöhön osallistuneille työtovereilleni ELY-keskuksissa, joiden työpanos on ollut keskeinen.

Turussa 19.2.2010

Jouko Nieminen

Yhteenveto

Alueelliset talousnäkymät 1/2010 –katsauksen tiedot perustuvat tilanteeseen helmikuun 2010 lopussa. Katsauksen perustana ovat tammi-helmikuun aikana toteutetun www-kyseilyn vastaukset sekä ELY-keskusten helmikuussa järjestämät arviointitilaisuudet.

Alueelliset arviot on toteutettu ELY-keskusten johdolla yhteistyössä TE-toimistojen, alueellisten elinkeinoyhtiöiden, maakuntien liittojen, Finnveran, kauppakamarien, yrittäjäjärjestöjen sekä muiden aluekehittäjien kanssa. TE-toimistojen työllisyyden edistämistoimikuntien näkemyksiä on myös hyödynnetty katsauksen valmistelussa.

Useimmilla alueilla ollaan tällä hetkellä talouden aallonpohjassa ja positiiviset signaalit ovat harvassa. Kevät ja kesä tulevat olemaan varsin ankeat ja vasta syksyllä on odotettavissa kirkastumista. Työpaikkoja syntyy niukasti ja työttömyys kasvaa vielä loppuvuoden. Tilannetta vaikeuttaa heikon suhdannetilanteen kanssa samaan aikaan käynnissä oleva teollisuuden rakennemuutos.

Suuria alueellisia vaikutuksia on paperi- ja metsäteollisuuden leikkausten lisäksi elektroniikkateollisuuden, metalliteollisuuden ja puutuoteteollisuuden saneerauksilla. Uhkana on lisäleikkausten lisäksi tuotannon siirtyminen halvemman kustannustason maihin. Laivanrakennusteollisuuden vakava tilanne on huolen aihe Varsinais-Suomessa.

Viennin elpyminen on hidasta ja teollisuuden tilauskanta on edelleen alhaisella tasolla. Vaikka lievää piristymistä onkin tapahtumassa, kestää aikansa ennen kuin tilaukset realisoituvat ja näkyvät koko tuotantoketjussa. Vaikeimmassa tilanteessa ovat alihankintayritykset, jotka ovat riippuvaisia isojen yritysten tilauskannasta ja globaaleista suhdanteista. Lomautukset ovat edelleen yleisiä ja uhkana on, että taantumien pitkittyessä useat lomautukset päättyvät irtisanomisiin. Yritysten lopettaminen ja konkurssit tulevat lisääntymään.

Talouden taantuma on leviämässä myös kauppaan ja palvelusektorille, jossa työllisyysvaikutukset ovat vasta nyt alkamassa näkyä. Erityisissä vaikeuksissa näyttäisivät olevan erikoistavarakauppa ja pienemmät palveluyritykset. Kaupan keskittyminen jatkuu ja isoilla toimijoilla on edelleen investointisuunnitelmia.

Yleisestä ankeudesta huolimatta alueilla tapahtuu myös positiivista kehitystä. Vaikka teollisuudessa kiinteät investoinnit ovat vähäisiä, panostetaan tuotekehitykseen ilahduttavasti. Uusia yrityksiä perustetaan aktiivisesti ja yritysneuvonnan tarve on kasvanut. Työttömyyden kasvaessa kiinnostus yrittäjyyteen ja itsensä työllistämiseen kasvaa.

Kaivostoiminnan kasvu jatkuu edelleen vahvana, mikä vahvistaa aluetaloutta ja työllisyyttä varsinkin Pohjois- ja Itä-Suomessa. Uusiutuvan energian merkitys kasvaa nopeasti ja käynnissä on useita bioenergian tuotantoon liittyviä hankkeita. Pohjanmaalle tärkeässä veneteollisuudessa on piristymisen merkkejä. Valmistalojen kysyntä on kasvussa ja sahoilla tilanne on parantunut. Väestön ikääntyminen lisää sosiaali- ja terveyspalvelujen kysyntää.

Rakennusalan tilanne on säilynyt kohtuullisen hyvänä. Elvytystoimet ja julkinen rakentaminen ovat auttaneet rakentamisen alaa. Korjausrakentamisen kasvu jatkuu.

Työttömyys on edelleen kasvussa koko maassa. Miesten osuus työttömyydestä on kasvanut selvästi voimakkaammin kuin naisten. Erityisen huolestuttavaa on nuorisotyöttömyyden kasvu ja vastavalmistuneiden työllistymisen vaikeudet. Kesätyöpaikat ovat edelleen kiven alla.

Yli 50-vuotiaiden työttömien ja pitkäaikaistyöttömien määrät ovat lähteneet kasvuun ja tilanne pahenee nopeasti kuluvan vuoden aikana.

Työvoiman kysyntä on hiljaista. Työpaikkoja avautuu lähinnä sosiaali- ja terveystalouteen sekä erilaisiin myynti- ja markkinointitehtäviin. Työvoiman saatavuuden ongelmia on käytännössä enää sosiaali- ja terveystalouteen. Talouden kasvun alkaessa työvoiman saatavuuden ongelmat kärjistyvät kuitenkin nopeasti.

Yhteenveto alueittain

Kaakkois-Suomen ELY-keskus

Maailmantalouden lama ja kasvun epävarmuus näkyy edelleen merkittävästi Kaakkois-Suomen tuotannossa ja työmarkkinoilla. Alueelle tärkeä vientikysyntä ei ole vilkastunut ja tilausten vähäisyys pitää monien yritysten lähiajan näkymät epävarmoina. Työvoiman määrää on vähennetty yleisesti ja työssä olevien työaikaa supistettu mm. lomautuksin.

Suurten tehdasyksiköiden lopetuksia koetaan Kaakkois-Suomessa edelleen. Vuoden 2010 alussa UPM ilmoitti toteuttavansa Lappeenrannan Kaukaan vaneritehtaan sulkemisen. Metsäteollisuuden työpaikkojen vähennys jatkuu myös monissa muissa yksiköissä. UPM aloittaa yt-neuvottelut Kymin ja Kaukaan paperi- ja sellutehtailla. Stora Enson konsernin tuotantosuunnitelmat tuovat työvoiman vähennyksiä Imatran tehtaille ja Konsernin Kotkan yksiköiden (paperi, saha) tulevaisuus on epävarma. Kotkassa sijaitseva Sunilan sellutehtaan jatko on edelleen epävarma. Muitakin tehtaiden tai yksiköiden lopetuspäätöksiä on Kaakkois-Suomessa tehty.

Maailmantalouden tilanne on varjostanut myös metalliteollisuuden sekä kuljetusten ja varastoinnin näkymiä. Erityisesti Kotkan-Haminan seutu on kärsinyt näiden toimialojen laskevasta kehityksestä. Lisäksi Kotka menetti Karhulan lasitehtaan lopetuksen myötä noin sadan henkilön työpaikan. Satamaliikenne laski vuonna 2009 noin kolmanneksen. Eniten väheni autojen transitokuljetus. Tilanne näkyy satamatoimijoiden työvoiman käytön vähennyksinä. Satamatoimintojen epävarmuus jatkuu lähitulevaisuudessa.

Tuulivoimateollisuus on kasvamassa erityisesti Haminassa, mutta myös Lappeenrannassa. Googlen sijoittuminen Haminaan tuo paitsi viitisenkymmentä työpaikkaa valmistussaan, myös selvää imagohyötyä alueelle. Kotkassa on käynnistynyt Itämeren maakaasuputkien pinnoitustoiminta. Matkailun merkitys kasvaa Lappeenrannan Rauhan matkailualueen investointien myötä. Parhaiten nykyisessä taloustilanteessa ovat menestyneet kauppa ja palvelualat eikä rakennustoiminnankaan pudotus ole niin jyrkkä kuin teollisuuden.

Työttömyys on lähes neljänneksen korkeammalla tasolla kuin vuosi sitten. Työttömyyden kasvun arvioidaan jatkuvan myös vuonna 2010, mutta kasvuvauhti hidastuu. Nuorten tilanne säilyy vaikeana.

Avoimien työpaikkojen määrä on pudonnut yli neljänneksen edellisvuodesta. Esimerkiksi teollisuuden tarjoamat työpaikat putosivat alle kolmannekseen edellisvuoden luvuista.

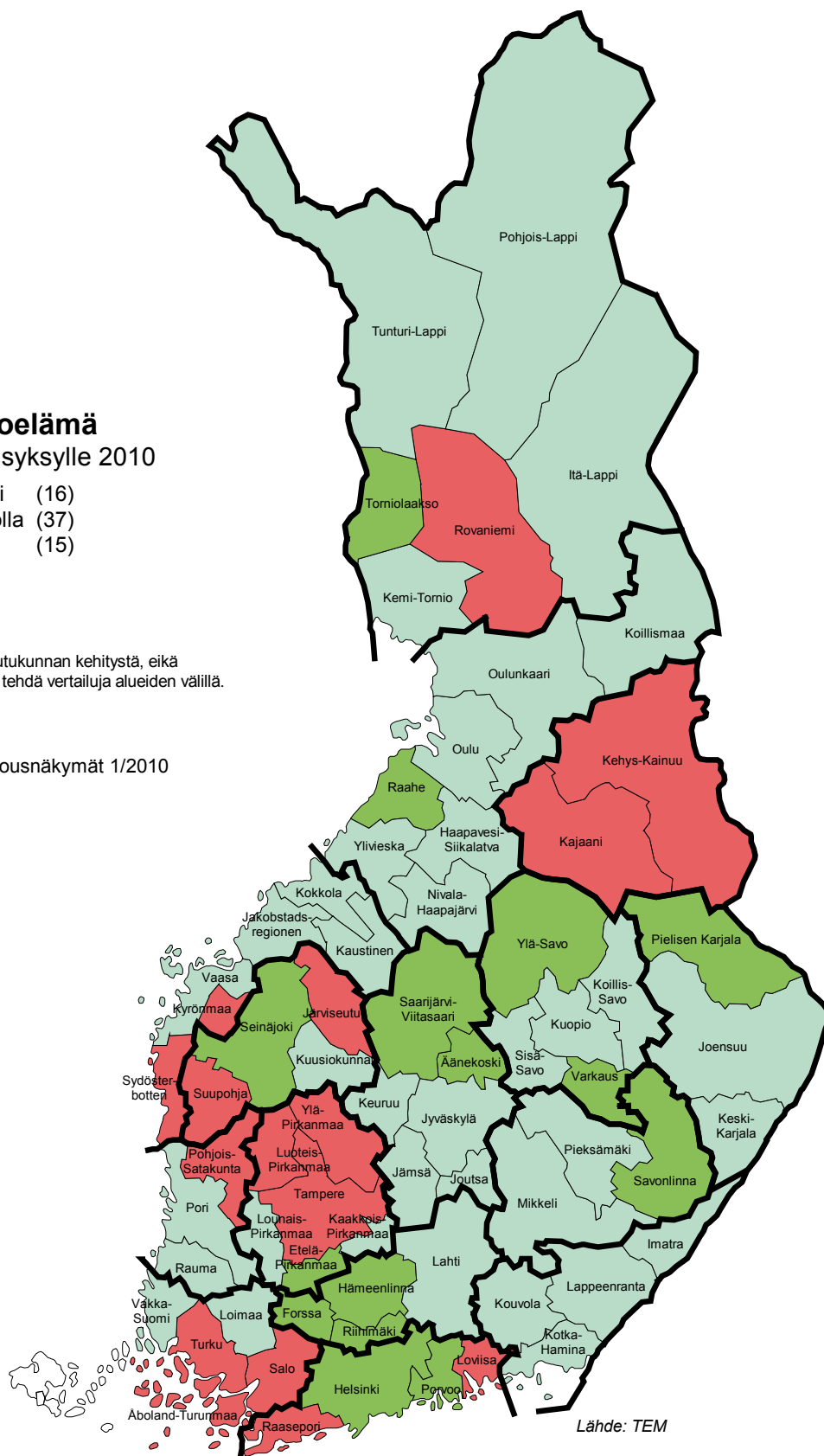
Elinkeinoelämä

odotukset syksylle 2010

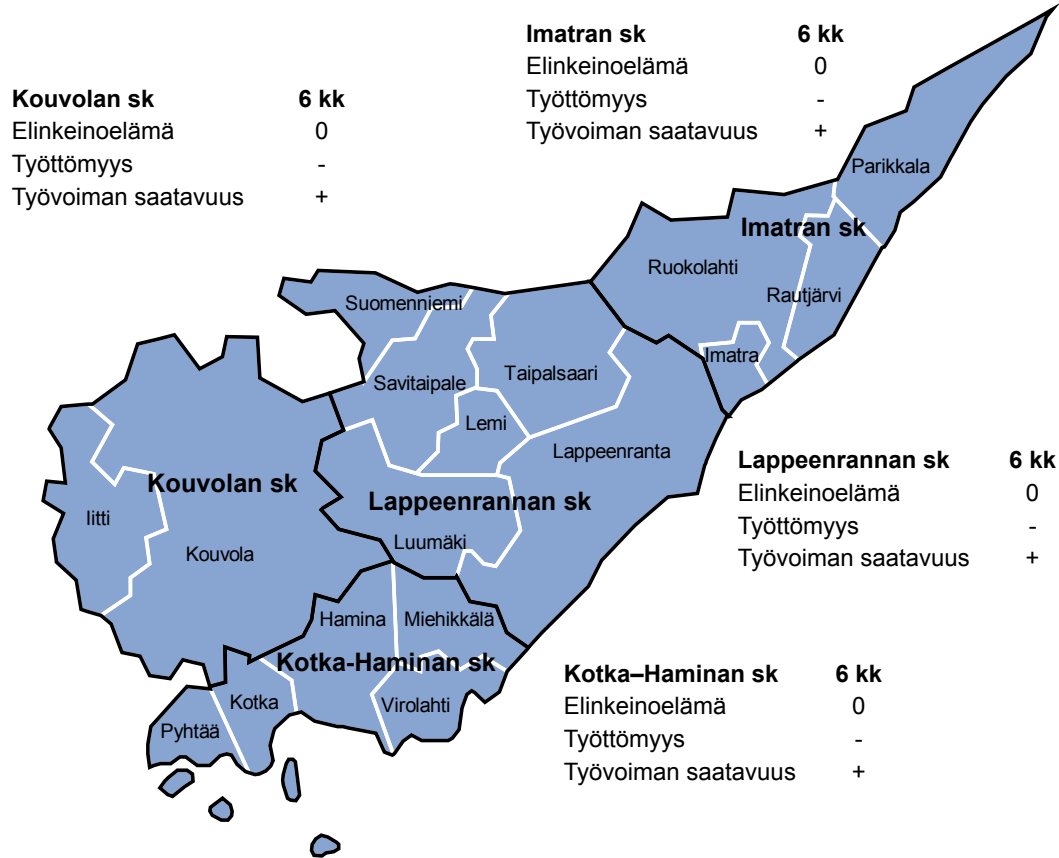
- Heikompi (16)
- Nykytasolla (37)
- Parempi (15)

Kartta kuvaa seutukunnan kehitystä, eikä kartan avulla voi tehdä vertailuja alueiden välillä.

Alueelliset talousnäymät 1/2010

Kaakkois-Suomen ELY-keskus

Kaakkois-Suomen ELY-keskus	Nyt 1)	6 kk 2)	12 kk 3)
Elinkeinoelämä	-	0	+
Työttömyys	-	-	-
Työvoiman saatavuus	++	+	0

1) Arvio nykytilasta verrattuna vuoden takaiseen tilanteeseen

2) Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykytilaan

3) Tilanne vuoden kuluttua verrattuna nykytilaan

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Maailmantalouden lama ja kasvun epävarmuus näkyy edelleen merkittävästi Kaakkois-Suomen tuotannossa ja työmarkkinoilla. Alueelle tärkeä vientikysyntä ei ole vilkastunut ja tilausten vähäisyys pitää monien yritysten lähiajan näkymät epävarmoina. Työvoiman määrää on vähennetty yleisesti ja työssä olevien työaika supistettu mm. lomautuksin. Suurten tehdasyksiköiden lopetuksia koetaan Kaakkois-Suomessa edelleen. Vuoden 2010 alussa UPM ilmoitti toteuttavansa Lappeenrannan Kaukaan vaneritehtaan sulkemisen. Henkilöstö, n. 300 henkeä on ollut lomautettuna ja on nyt irtisanottu.

Metsäteollisuuden työpaikkojen vähennys jatkuu myös monissa muissa yksiköissä. UPM aloittaa yt-neuvottelut Kymin ja Kaukaan paperi- ja sellutehtailla. Neuvottelujen tavoitteena on vähentää kummastakin yksiköstä noin 100 henkilöä vuoden 2010 loppuun mennessä. Stora Enson konsernin tuotantosuunnitelmat tuovat työvoiman vähennyksiä Imatran tehtaalle. Konsernin Kotkan yksiköiden tulevaisuus on epävarma. Kotkan tehtaot (paperi ja saha) ovat olleet kaupan jo pitkään. Tehdasyksiköt työllistävät yhdessä yli 600 henkeä. Kotkassa sijaitseva Sunilan sellutehdas päätettiin sulkea henkilöstön oltua jo pitkään lomautettuna. Loppuvuonna 2009 saatiin iloinen uutinen päätöksen peruuntumisesta. Uudelleenkäynnistys ulottuu kuitenkin vain kevätkaudelle, sen jälkeinen jatko on edelleen epävarma. Tehdas työllistää runsaat 200 henkeä. Muitakin tehtaiden tai yksiköiden lopetuspäätöksiä on Kaakkois-Suomessa tehty.

Metsäteollisuuden lisäksi maailmantalouden tilanne on varjostanut metalliteollisuuden sekä kuljetusten ja varastoinnin näkymiä. Molemmat toimialat ovat Kaakkois-Suomessa tärkeitä. Erityisesti Kotkan-Haminan seutu on kärsinyt näiden toimialojen laskevasta kehityksestä. Lisäksi Kotka menetti Karhulan lasitehtaan lopetuksen myötä noin sadan henkilön työpaikan. Satamaliikenne laski vuonna 2009 noin kolmanneksen. Eniten väheni autojen transitokuljetus. Tilanne näkyy satamatoimijoiden työvoiman käytön vähennyksinä. Satamatoimintojen epävarmuus jatkuu lähitulevaisuudessa.

Positiivisiakin tapahtumia tuotantotoiminnan viime ajan kehityksestä löytää. Tuulivoimateollisuus on kasvamassa erityisesti Haminassa, mutta myös Lappeenrannassa. Energia-tuotannolta odotetaan muutoinkin uutta. Uusia voimalaitoksia on valmistunut ja suunnitella. Alan innovointia tukee mm. Lappeenrannan teknillinen yliopisto ja sen kanssa yhteistyötä tekevät kumppanit. It –palveluyritys Googlen sijoittuminen Haminaan Summan entisen paperitehtaan tiloihin tuo paitsi viitisenkymmentä työpaikkaa valmistuessaan, myös selvää imagohyötyä alueelle. Kotkassa on käynnistynyt Itämeren maakaasuputkien pinnostustoiminta, vaikka lopullinen lupapäätös vielä puuttuu. Matkailun merkityksen arvioidaan kasvavan erityisesti Etelä-Karjalassa . Vuoden 2010 alussa saatiin pitkään odotettu tieto Lappeenrannan Rauhan matkailualueen investointien rahoituksesta. Alueelle rakennetaan kylpylähotelli ja muuta majoitustilaa, golf –kenttä jne. Rakennusaikainen työllisyysvaikutus on n. 300 henkilötyövuotta ja itse hotellin lasketaan valmistuttuaan kesällä 2011 tarjoavan 250 työpaikkaa. Muitakin hankkeita on käynnissä tai suunnitteilla. Maaseutua voidaan pitää pitkän tähtäyksen voimavarana. Maaseutuelinkeinojen merkitys on säilynyt Kaakkois-Suomessa tärkeänä. Maa- ja metsätalouden työllisyys on ollut pitkään vähenevä, vähennys on kuitenkin monia muita aloja tasaisempaa ja hitaampaa.

Tilastokeskuksen suhdannetietojen mukaan Kaakkois-Suomen yksityissektorin liikevaihto on pudonnut vuoden 2009 tammi-syyskuun aikana 12–13 %. Yritysten henkilöstömäärät ovat pienentyneet tätä vähemmän eli 5–6 %. Tämä osoittaa, että työvoimasta on pyritty pitämään kiinni – ainakin osaksi – vaikka tilaukset ja tuotanto ovat selvästi vähentyneet. Pitkittyvä tilausten vähäisyys voi asettaa tämän pitkän tähtäyksen kannalta järkevän painotuksen aiempaa enemmän koetukselle. Tilauskannassa on kuitenkin joitakin merkkejä ainakin laskun loiventumisesta. Parhaiten nykyisessä taloustilanteessa ovat menestyneet kauppa ja palvelualat eikä rakennustoiminnankaan pudotus ole niin jyrkkä kuin teollisuuden, joskin Etelä-Karjalan huippuvilkas rakentaminen on laskenut selvästi ja enem-

män kuin Kymenlaakson. Teollisuus palkannee kesätyöntekijöitä tänä vuonna varovaisesti. Esimerkiksi paperitehtaiden paikkamäärät voitaneen laskea kymmenissä aiempien satojen paikkojen sijaan. Kauppa on sen sijaan joidenkin esimerkkien perusteella tarjoamassa paikkoja ainakin saman verran kuin viime vuonna ja myös joihinkin muihin palveluihin palkataan lomasijaisia.

Kaakkois-Suomen yritys-kanta on kasvanut jonkin verran. Vuoden 2009 ensimmäisellä neljänneksellä yrityksiä oli alueella 15133. Määrä on vuodessa lisääntynyt runsaalla 200:lla, eniten Kouvolan ja Lappeenrannan seuduilla. Aloittaneiden yritysten määrä näyttää kuitenkin laskua kaikissa seutukunnissa vuoden 2009 ensimmäisellä neljänneksellä ja Lappeenrannan seutua lukuun ottamatta myös toisella. Yrityskannan tuoreet luvut voivat jonkin verran vääristyä siksi, että tietoa erityisesti yrityksen lopettamisesta voi tulla viiveellä.

Työvoiman käytön vähennysten painopiste on joidenkin tehtaiden ja yksiköiden lopetuksesta huolimatta toistaiseksi pysynyt lomautuksissa ja muissa työajan käytön järjestelyissä. Irtisanomiset ovat kuitenkin lisääntyneet ja ovat todennäköisiä myös jatkossa. Yksi merkittävään rooliin noussut tapa vähentää työvoimaa on se, että eläkkeelle poistuvien ja muiden työpaikan jättävien henkilöiden tilalle ei palkata uutta henkilöä. Lisäksi määräaikaista työsuhteita saatetaan jättää jatkamatta. Näitä keinoja käyttää myös yksityissektori, mutta hyvin tyypillisiä ne ovat julkisen sektorin työnantajille. Valtiolla on tiukka nk. tuottavuus-tavoite, joka perustuu pitkälti juuri työvoiman vähentämiseen. Kunnilla on Kaakkois-Suomesakin merkittäviä vaikeuksia taloudessaan ja työvoiman poistumaa ei korvata aina täysimääräisesti ja myös henkilöstön lomautuksia on käytetty ja suunnitteilla. Yleistä on myös tehtävien uudelleenjärjestely, jonka yhtenä ulottuvuutena on toimia aikaisempaa pienemällä työvoiman määrällä.

Tuotannon supistukset ja työvoiman vähentämispyrkimys irtisanomisineen ja töiden uudelleen järjesteleminen jähkistää uuden työvoiman rekrytointia ainakin kahdella tapaa. Nuorten työmarkkinat ovat heikentyneet. Opiskelustaan valmistuville löytyy nykytilanteessa aiempaa vähemmän työpaikkoja. Nuorten työttömyys onkin lyhyessä ajassa kasvanut yli 50 %, selvästi enemmän kuin kokonaistyöttömyys. Toinen jähkistys on iäkkäiden työmarkkinoilla. Iäkkäitä sanotaan irti kun työnantajat vähentävät työvoimaansa – väliin tarkoituksellisesti ”eläkeputkeen” siirtämällä (työttömyyseläke on poistunut, mutta tietynikäisillä on oikeus ansiosidonnaisen työttömyysturvan lisäpäiviin), väliin osana muuta irtisanottavaa henkilöstöä. Jähkyys iäkkäiden työmarkkinoilla näkyy siinä, että uuden työpaikan löytäminen työttömyyden alettua on aiempaa vaikeampaa ja kokonaan uuden koulutuksen hankkiminenkin tuntuu työläältä, kun selkeitä työllistymismahdollisuuksia ei ole näkyvillä monellakaan alalla.

Työttömyys on Kaakkois-Suomessa lähes neljänneksen korkeammalla tasolla kuin vuosi sitten. Kasvu on merkittävä, mutta kuitenkin pienempi kuin maassa keskimäärin. Kaakkois-Suomelle on tyypillistä, että sekä työttömyyden lasku- että kasvutilanteissa muutoksen jyrkkyys on maan keskiarvoa loivempi. Työttömyys on vuoden 2009 aikana ollut miesvaltaista. Joulukuun 2009 lopussa runsas 60 % työttömistä työnhakijoista oli miehiä. Luvuissa eivät ole mukana nk. työnantajien ryhmäilmoituksilla ilmoittamat lomautetut, joiden selvän enemmistön voi arvioida olevan myös miehiä. Työttömyys on kasvanut suurista ammattiryhmistä eniten metalliteollisuuden ammattiteissa, varastoinnin ja kuljetuksen aloilla sekä puuteol-

lisuudessa. Koulutusalan mukaan työttömyys on lisääntynyt eniten luonnontieteen ja tekniikan koulutuksen aloilla ja koulutusasteen mukaan alemman korkeakouluasteen ja keskiasteen tutkinnon suorittaneilla. Työttömyyden kasvun arvioidaan jatkuvan myös vuonna 2010, mutta kasvuvauhti hidastuu vuoden 2009 tasosta. Nuorten tilanne säilyy vaikeana.

Kaakkois-Suomen TE –toimistojen seurannan mukaan työvoimaa on hyvin tarjolla työntekijien tarpeisiin. Rekrytointivaikeuksia on vain vähän. Vuoden 2009 syyskuussa toimitoissa oli kaikkiaan avoinna 1721 työpaikkaa. Näistä vain 38 paikkaa arvioitiin vaikeasti täyttyviksi. Rekrytointivaikeudet ovat vähentyneet vuoden takaiseen verrattuna 75 %. Vaikeudet ovat siis luonteeltaan yksittäisiä ja kohdistuvat eniten palvelualoille (syyskuussa mm. parturi- kampaaja, pizzeria –työntekijä, sairaanhoitaja ja myyntiedustaja). Samalla kun työvoiman saatavuuden ongelmat ovat vähentyneet, myös avoimeksi tulleiden paikkojen määrä on pudonnut. Kaakkois-Suomen TE –toimistoihin tuli vuoden 2009 aikana välitettäväksi kaikkiaan 14400 uutta avointa työpaikkaa. Määrä on 27 % pienempi kuin vuonna 2008. Paikkojen kokonaismäärä väheni kaikissa seutukunnissa. Kaupallisen työn ja terveyden- ja sosiaalihuollon paikat kuitenkin lisääntyivät, mm. myyntiedustuksen paikkoja on ollut paljon tarjolla. Sen sijaan esimerkiksi teollisuuden tarjoamat työpaikat putosivat alle kolmannekseen edellisvuoden luvuista.

Kouvolan seutukunta

litti, Kouvola

Kouvolan seutukunta	Nyt 1)	6 kk 2)	12 kk 3)
Elinkeinoelämä	0	0	+
Työttömyys	-	-	-
Työvoiman saatavuus	+	+	0

1) Arvio nykytilasta verrattuna vuoden takaiseen tilanteeseen

2) Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykytilaan

3) Tilanne vuoden kuluttua verrattuna nykytilaan

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Kouvolan seutukunta on menestynyt tuotannon rakenteen viimeaikaisessa muutoksessa kohtalaisen hyvin. Parhaimmin ovat selviytyneet kauppa ja eräät muut palvelut. Sen sijaan moni teollisuudenala sekä kuljetus ja varastointi ovat vähentäneet työvoimaansa joko irtisanomisin tai lomautuksin. Alueen metsäteollisuuden tilanne on osittain tasoittunut Voikkaan tehtaan lopetuksen ja Stora Enso –konsernin supistustoimien jälkeen, jotka ovat koskettaneet myös Kouvolassa Anjalankoskella sijaitsevia yksiköitä. Toimialan tulevaisuus on edelleen osaksi epävarma. UPM on vähentänyt työvoimaansa Kalson viilutehtaalta n. 50 hengen verran ja supistaa myös Kuusankoskella sijaitsevan sellu- ja paperitehtaansa henkilöstöä. Myllykoski Oy on käyttänyt lomautuksia. Lomautukset ovat ulottuneet myös tehtaiden kunnossapitoon. Sähköteknistä teollisuutta koskeva negatiivinen uutinen on ABB:n suunnitelma Voikkaalla sijaitsevan, n. 40 hengen yksikkönsä lopettamisesta.

Seutukunnan teollisuudessa on myös positiivisia tapahtumia: Koriolla sijaitseva tiilitehdas on käynnistänyt toimintansa uudelleen, litissä sijaitseva saha on saanut konkurssin jälkeen uuden toimijan, vaahtomuovituotantoa on keskitetty muualta Suomesta Kouvolaan, uusi kuitukangastehdas on käynnistynyt litissä. Vähittäiskauppa on syksyn mittaan avannut uusia myymälöitä mm. Kouvolan ja Kuusankosken keskustoihin ja uusia investointeja on jo käynnistetty tai suunnitteilla Kouvolan ja Kuusankosken väliselle market -alueelle. Vaarana näissä melko suuria yksiköitä koskevissa suunnitelmissa on jo toimivien, pienempien yksiköiden mahdollinen supistuminen, ellei selvää ostovoiman lisäystä saada alueen ulkopuolelta.

Alueen rakennusyritykset ovat joutuneet jonkin verran käyttämään lomautuksia ja irtisanomisia. Lahti – Vainikkala -radan parannustyöt piristävät maanrakennustoimintaa. Työt jatkuvat vuoden 2010 loppupuolelle.

Kouvolan kaupunki on ilmoittanut supistavansa henkilöstöään jättämällä eläkkeelle siirtävien paikkoja täyttämättä ja vähentämällä määräaikaisia tehtäviä. Valtiotyönantaja – jonka merkitys alueella on huomattava paitsi hallinnon myös varuskuntien ansiosta – käyttää samaa menettelyä, joka johtaa työllisten nettomäärän vähenemiseen. Alueella on paljon maataloutta. Vuonna 2007 ala työllisti Tilastokeskuksen aluetilinpidon mukaan yli 2200 henkeä, vain 900 henkeä vähemmän kuin alueen metsäteollisuus. Maatalous tasapainottaa nopeita suhdannemuutoksia. Vaikka alalle on tyypillistä keskittyvä kehitys tilakoon suurentamispyrkimyksineen, toimialan työpaikat vähenivät jaksolla 2005–2007 vain muutamalla kymmenellä.

Kouvolan seudun työttömyysaste oli joulukuun lopussa 13,3 %, Kaakkois-Suomen seutukuntien matalin (Kaakkois-Suomen k-arvo 14 %). Työttömien työnhakijoiden määrä on kuitenkin lisääntynyt alueella vuoden aikana hieman enemmän kuin koko Kaakkois-Suomessa keskimäärin eli +24 % (keskiarvolisäys +22,3 %) Työttömyys on miesvaltaista. Henkilökohtaisesti ilmoittautuneet lomautetut mukaan lukien selvä enemmistö työttömistä työnhakijoista oli vuoden 2009 lopussa miehiä: 61,8 %. Monet palvelualat ovat toistaiseksi pärjänneet kohtuullisen hyvin, mikä heijastuu naisten työllisyyteen. Kouvola kuuluu niiden harvojen kuntien joukkoon, joissa naisten työttömyys oli syksyllä 2009 edelleen laskussa miesten työttömyyden ollessa jo selvässä kasvussa. Lokakuussa 2009 työttömiä naisia oli 6 % vähemmän kuin vuotta aikaisemmin (koko Kaakkois-Suomen keskiarvo osoitti 3,9 %:n lisäystä). litissä, seutukunnan toisessa kunnassa, naisten työttömyys alkoi heiketä Kouvolaan aikaisemmin ja oli lokakuussa 2009 kasvanut jo 5,8 %.

Työttömyys tulee edelleen kasvamaan, mutta kasvuvauhdin arvioidaan olevan hitaampaa kuin vielä syksyllä, koska työttömyys on jo kivunnut melko korkealle tasolle. Työttömyyttä kasvattavat edelleen jatkuvat työvoiman supistukset, joita monet työnantajat tekevät, sekä uuden rekrytoinnin vähäisyys. Nuorten työttömyys tulee pysymään vaikeana. Pitkään jatkunut pitkäaikaistyöttömyyden lasku on muuttunut kasvuksi myös Kouvolan seudulla.

Syyskuussa 2009 alueella ei juuri ollut rekrytointiongelmia TE –toimistossa avoimien paikkojen täytössä. Vain kaksi työpaikkaa 507:stä arvioitiin vaikeasti täyttyviksi. Työnantajilla on tarjolla entistä enemmän opiskelunsa juuri päättäneille työmarkkinoille innokkaasti pyrkivää työvoimaa. Saatavuutta parantaa myös määräaikaisina työskennelleiden

henkilöiden tarjonta, heitä on tullut markkinoille, kun määräaikaisen työvoiman käyttöä on selvästi vähennetty mm. julkisella sektorilla.

Kotkan–Haminan seutukunta

Hamina, Kotka, Miehikkälä, Pyhtää, Virolahti

Kotka-Haminan seutukunta	Nyt 1)	6 kk 2)	12 kk 3)
Elinkeinoelämä	-	0	+
Työttömyys	--	-	-
Työvoiman saatavuus	++	+	0

1) Arvio nykytilasta verrattuna vuoden takaiseen tilanteeseen

2) Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykytilaan

3) Tilanne vuoden kuluttua verrattuna nykytilaan

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Kotkan - Haminan seutukunnan tuotantoelämässä näkyvät merkittävästi metsäteollisuuden epävarmana jatkuva tilanne, satamatoimintojen vaikeudet liikenteen vähennyttyä selvästi sekä alueen metalli- ja myös muun teollisuuden menekkivaikkeudet ja siihen liittyvät työvoiman lomautukset ja irtisanomiset. Alueen kaikki perinteiset teollisuuden ja kuljetuksen toimialat ovat kokeneet tuntuvia vaikeuksia. Palvelut ovat menestyneet jonkin verran paremmin, mutta mm. julkinen sektori on talousongelmien vuoksi vähentämässä työvoimaansa.

Stora Enso, joka on alueen metsäteollisuuden pääyrittäjä, jatkaa konsernitasolla voimakkaita supistus- ja muutostoimia. Kotkassa sijaitsevien yksiköiden tulevaisuus on edelleen epävarma. Positiivinen uutinen vuoden 2009 lopulla oli lopetuspäätöksen saaneen Sunilan sellutehtaan tuotannon käynnistäminen uudelleen. Päätös koskee kuitenkin vain kevätkauden, jatko on epävarma kuten myös Kotkan myynnissä olevan tehdasyksikön tulevaisuus.

Satamaliikenne ja varastointi ovat alueen perinteisiä, tärkeitä toimialoja. Satamaliikenteen määrä väheni vuonna 2009 kolmanneksen. Erityisesti supistui autojen tuonti. Tilanne hieman parani loppuvuotta kohti, mutta satamatoimijat - tärkeimpänä Steveco Oy- ovat käyttäneet laajoja lomautuksia ja myös irtisanomisia. Tilanne tulee jatkumaan ainakin alkuvuoden vaikeana, yritykset ovat ilmaisseet tarpeen vähentää työvoimaansa.

Alueella on muutakin merkittävää teollisuutta metsäteollisuuden ohella. Sekä metalli-, rakennusaine- että elintarviketeollisuus ovat kärsineet menekin vähenemisestä. Kemian teollisuus on pärjännyt hieman paremmin. Useat yritykset ovat irtisanoneet osan työvoimastaan ja käyttäneet lomautuksia. Karhulan lasitehdas ja sen noin 100 työpaikkaa on lopetettu kokonaan. Olennaista viennin ja muun kysynnän paranemista ei ole näkyvillä.

Positiivistakin on teollisuustuotannossa tapahtunut. Tuulivoimateollisuus on käynnistynyt alueella ja Winwind -yhtiö on rekrytointikoulutuksen avulla palkannut työvoimaa joitakin kymmeniä ja pitää laajennusnäkyviä hyvinä. Itämeren kaasuputkihanke on jo tuonut putkien päällystystoimintaa Kotkaan, vaikkakin lupamenettely on vielä osaksi kesken. Googlen palvelinkeskuksen tuleva sijoittuminen Stora Ensolta ostettuihin Summan paperiteh-

taan entisiin tiloihin tuo jonkin verran uusia työpaikkoja, mutta vielä enemmän merkitystä voi olla sillä, että yritys monipuolistaa alueen tuotantorakennetta ja tuo selvää imagohyötyä.

Palvelusektori ei ole joutunut laajoihin toiminnan supistuksiin. Kuitenkin mm. kunnat ovat vähentämässä työvoimaansa ja sen käyttöä. Valtiotyönantajaa koskee tuottavuusohjelmaan sisältyvä työvoiman vähentämisvelvoite. Pyhtään ja Haminan kunnat ovat jo käyttäneet henkilöstön lomautuksia, työvoiman supistamissuunnitelmia on kaikilla kunnilla.

Alueen väestö väheni Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan vain 29 henkeä vuoden 2009 aikana. Alue menettää väestöä maan sisäisessä muuttoliikkeessä, mutta saa vastaavasti nettovoittoa siirtolaisuudesta. Mm. Kotka on ollut aktiivinen maahanmuuttajien vastaanottaja. Seutukunnan työttömyys on vuoden aikana kasvanut Kaakkois-Suomen nopeinta vauhtia. Vuoden 2009 aikana työttömien määrä kasvoi 25,4 % (Kaakkois-Suomen keskiarvo + 22,3 %). Kotkassa työttömyysaste oli joulukuussa 2009 Kaakkois-Suomen kaupunkien toiseksi korkein Imatran jälkeen: 15,7 %. Työttömyys on seudulla miesvaltaista muiden seutukuntien ja koko maan keskiarvon tapaan. Kun seudun useat toimialat ovat vähentäneet tuotantoaan, vaikutukset näkyvät kuitenkin myös naisten työttömyydessä muita seutukuntia selvemmin. Niinpä myös naisten työttömyys on lisääntynyt. Kotkassa työttömien naisten määrä kasvoi lokakuusta 2008 lokakuuhun 2009 16,2 % ja seutukunnan muissakin kunnissa selvästi. Miesten työttömyys kaksinkertaistui Haminassa ja lisääntyi Kaakkois-Suomen keskimäärää enemmän myös muissa alueen kunnissa. Pitkäaikaistyöttömyys kääntyi alueella kasvuun vuoden 2009 kesäkuussa.

Työttömyyden kasvun myötä työvoiman saatavuus on hyvä. Ammattilaisia on tarjolla usealta alalta ja monet nuoret odottavat sijoittumista työelämään. Syyskuussa avoinna olleista 550 työpaikasta ainoastaan kahdeksan arvioitiin olleen vaikeasti täyttyviä.

Imatran seutukunta

Imatra, Parikkala, Rautjärvi, Ruokolahti

Imatran seutukunta	Nyt 1)	6 kk 2)	12 kk 3)
Elinkeinoelämä	-	0	+
Työttömyys	-	-	-
Työvoiman saatavuus	+	+	0

1) Arvio nykytilasta verrattuna vuoden takaiseen tilanteeseen

2) Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykytilaan

3) Tilanne vuoden kuluttua verrattuna nykytilaan

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Imatran seutukunta on Kaakkois-Suomen teollisuusvaltaisimpia alueita, mutta sisältää myös perinteistä alkutuotantoa maaseutukunnissaan. Seutukunnassa on metsäteollisuuden tuotantolaitoksia sekä Imatralla että Rautjärvellä. Lisäksi alueella on runsaasti metallin perusteollisuutta ja muuta metalliteollisuutta.

Metsäyhtiö Stora Enso on vähentämässä Imatran tehtaiden henkilöstöään tekemässä konsernin supistamisohjelman osana. Yt –neuvottelujen kohteena on ollut kaikkiaan

yli 450 hengen työpaikat. Neuvottelut on ulotettu myös Imatralla sijaitsevaan yhtiön tutkimuskeskukseen, joka työllistää n. 90 henkeä. Metsäteollisuuden tutkimustoiminnan sijainti Imatran ja Lappeenrannan seuduilla on ollut tärkeä alan tulevaisuuden kehitystä ja tuotekehittelyä ajatellen.

Metalliyhtiö Ovako on pyrkinyt selviytymään pienentyneen kysynnän aiheuttamasta tilanteesta mm. lomautusten ja muiden työajan käytön vähennysten avulla. Metallialan vaikeudet ovat koskettaneet myös alueen muuta metalliteollisuutta. Viime aikoina metalliyrietykset ovat nähneet näkymien hieman parantuneen.

Kauppa ja palveluelinkeinot ovat kärsineet teollisuutta vähemmän. Molemmat ovat hyöttyneet Venäjältä tulevien ostos- ja matkailuturistien kysynnästä. Pelkästään tax free –myynti oli Imatralla tammi-marraskuussa yli 6 milj. euroa (5,1 % koko maan myynnistä). Kaupunki on koko maan paikkakuntatilastossa kolmannella sijalla Helsingin ja Lappeenrannan jälkeen. Myynti väheni edellisvuodesta vain nelisen prosenttia. Matkailulta odotetaan lisää myös tulevaisuudessa. Vuoden 2010 tammikuussa saatiin tieto Lappeenrannan Rauhan alueen mittavien kylpylähotelli- ja oheisinvestointien käynnistymisestä. Kohteet ovat maantieteellisesti lähellä Imatraa. Sekä rakennusaikaisten että myöhempien välittömien ja välillisten työllisyysvaikutusten odotetaan tämän vuoksi hyödyttävän merkittävästi myös Imatran seutukuntaa. Imatran kylpylän kokonaisuuteen ollaan investoimassa lisää majoituskapasiteettia. Hankkeet vahvistavat selvästi Imatran seudun matkailun kehitystä. Yhtenä tulevaisuuden mahdollisuutena on yhdistää matkailuun aiempaa enemmän lähiruokatuotantoa ja seutukunnan maatilojen muita tuotteita ja palveluja.

Rakentamiseen on vaikuttanut laskevaa suhdannetta tasoittavasti mm. meneillään oleva valtatie 6 uudistustyö. Tiettyä vakautta työllisyyteen ovat tuoneet myös rajavartiolaitoksen tarjoamat työpaikat, jotka ovat pysyneet melko ennallaan.

Imatran seutu on menettänyt Kaakkois-Suomen seutukunnista suhteellisesti eniten väestöä. Vuoden 2009 ennakkotietojen mukaan alueen väkiluku väheni runsaat 400 henkeä eli vajaan prosentin, suunnilleen samaa vauhtia kuin edellisvuosina. Tilastokeskuksen ennuste näkee vähenemismuutoksen hieman hidastuvan lähivuosina. Pitkän tähtäyksen uhkana on nuoren, koulutetun työvoiman muuttoliike muille alueille. Tämän ehkäisemiseksi tarvitaan nuoren työvoiman rekrytoinnin vauhdittamista.

Imatran seudun työttömyys on Kaakkois-Suomen korkeinta. Vuoden 2009 lopussa työttömyysaste oli 16 % (Kaakkois-Suomi 14 % ja koko maa 11,3 %). Positiivista on kuitenkin se, että työttömyyden lisäys on ollut puolestaan hitaampaa kuin muissa seutukunnissa. Alueella asuvien työttömyys on kasvanut vuoden 2009 aikana +15,4 %, kun lisäys oli koko Kaakkois-Suomessa +22,2 % ja koko maassa +28,6 %. Alueen maaseutukunnista Parikkalassa ja Rautjärvellä työttömyyden kasvu oli vain muutaman prosentin luokkaa, matalinta koko Kaakkois-Suomessa. Työttömyyden tulevaan kehitykseen vaikuttavat Stora Enson vuodelle 2010 ajoittuvat lisäirtisanomiset. Vaikutusta on myös muun vientiteollisuuden tuotannon näkymillä. Joitakin merkkejä tilausten kääntymisestä kasvuun on olemassa, joten alueella ollaan odottavan toiveikkaita.

Korkean työttömyyden vastapainona on se, että työvoimaa on alueella tarjolla. Rekrytointivaikeuksien yleiseen tapaan kaikkea erikoistyövoimaa ei alueelta välittömästi löydy. Seutukunnassa olikin syyskuussa 2009 tehdyssä arvioinnissa enemmän rekrytointivaike-

uksia kuin Kaakkois-Suomen muilla alueilla. Kuun aikana toimistossa oli avoinna 129 paikkaa, joista 14:n arvioitiin olleen vaikeasti täyttyviä.

Lappeenrannan seutukunta

Lappeenranta, Lemi, Luumäki, Savitaipale, Suomenniemi, Taipalsaari

Lappeenrannan seutukunta	Nyt 1)	6 kk 2)	12 kk 3)
Elinkeinoelämä	-	0	+
Työttömyys	-	-	-
Työvoiman saatavuus	++	+	0

1) Arvio nykytilasta verrattuna vuoden takaiseen tilanteeseen

2) Tilanne 6 kk:n kuluttua verrattuna nykytilaan

3) Tilanne vuoden kuluttua verrattuna nykytilaan

++ Paljon parempi, + Parempi, 0 Ennallaan/nykytasolla, - Heikompi, -- Paljon heikompi

Lappeenrannan seudulla tuotannon lasku ja työllisyyden heikkeneminen käynnistyi hieman myöhemmin kuin Kymenlaakson seutukunnissa, mutta viimeaikainen lasku on ollut jyrkempää. Alueen väestö on viime vuosina hieman lisääntynyt, mutta vuonna 2009 väkiluku laski hieman. Muun Kaakkois-Suomen tapaan metsäteollisuuden tilanne heijastuu merkittävästi alueen tuotantoon ja työllisyyteen. Toisaalta seutukunnassa on paljon kaupan ja palvelualojen työpaikkoja, joiden kehitys tasapainottaa teollisuuden muutosta. Yliopisto luopaisi lisänsä elinkeinorakenteeseen, myös antaa panoksia alueen tuotannon monipuolistamis- ja kehittämispyrkimyksiin.

Viime aikojen negatiivisin tuotannon tapahtuma on UPM:n Kaukaan vaneritehtaan lopettamispäätös, joka liittyy 300 hengen tehtaan Kaakkois-Suomen lopetettujen tehtaiden listaan. Muitakin puuteollisuuden työpaikkoja poistuu. Kauppa ja palvelut ovat myös jonkin verran irtisanoneet ja lomauttaneet henkilöstöään. Toisaalta näille aloille syntyy myös uutta tuotantoa. Itella on lopettamassa Lappeenrannan jakelukeskustaan, joka on työllistänyt runsaat 50 henkeä. Autokaupan vaikeudet näkyvät Lappeenrannan seudulla enemmän kuin muilla alueilla, lakkautuksen kohteena on mm. autojen maahantuontiyksikkö.

Seutukunnan maaseutukunnista käydään paljon työssä Lappeenrannassa. Niinpä Lappeenrannan kehitys heijastuu osin myös niiden kehitykseen. Toisaalta kunnissa on omaakin tuotantoa ja mm. maatalous on edelleen tärkeä toimiala. Vuonna 2007 seutu tarjosi työpaikan 1600 maataloudessa työskentelevälle. Alan työllisten määrä vähenee, mutta kuitenkin vain hitaasti. Ylämaan kunta yhdistyi Lappeenrannan kaupunkiin vuoden 2010 alussa.

Kun perinteinen metsäteollisuus vähentää tuotantoaan ja työpaikkojaan, sen yhteyteen etsitään myös uutta tuotantoa. Lappeenrannan seudulla mm. energiatuotanto etsii uusia ratkaisuja, jossa puuraaka-ainetta käytetään hyväksi. Alueelle on valmistunut uusi voimalaitos ja Haminan tapaan Lappeenrantaan on noussut myös tuulivoimateollisuutta. Teollisuuden työpaikkojen vähennykset ovat toistaiseksi olleet selvästi suuremmat kuin alan uudet, syntyvät työpaikat eikä teollisuus tulevaisuudessakaan ennusteiden mukaan työllistä niin paljon työvoimaa kuin ennen. Tulevaisuuden tuotteita ja hyötyä etsitään kuitenkin pait-

si energiatuotannosta myös muusta yliopiston ja sen kanssa yhteistyössä toimivien tahojen tutkimustoiminnasta ja tuotekehittelystä.

Kauppa on investoinut alueella viime vuosina merkittävästi uusiin liiketiloihin. Kehitystä on vauhdittanut Venäjän ostosmatkailu, jossa Lappeenranta on maan tärkeimpiä kohteita. Tax free –myynnissä Lappeenranta on usein heti toisena Helsingin jälkeen. Myynnin arvo tammi-marraskuussa 2009 oli 34 milj. €, joka oli 28 % koko maan tax free –myynnistä. Kaupan investointien tahti on nyt hiljentynyt ja jotkut yritykset ovat myös joutuneet lopettamaan. Venäjältä tuleva kysyntä on kuitenkin myös tulevaisuudessa alueen kehityksen tukijalkoja ja pitää yllä kaupan ja matkailun palveluja. Matkailun kehitys sai tammikuussa toivotun uutisen Rauhan alueen matkailuinvestointien rahoituksesta. Alueelle rakennetaan mm. kylpylähotelli ja muuta majoitustilaa. Hanke tulee vahvistamaan seutukuntaa matkailualueena. Suunnitteilla on myös toinen merkittävä kylpyläkokonaisuus Lappeenrannan keskustan lähelle.

Alueen rakentaminen oli jonkin aikaa sitten valtakunnallisestikin huippuvauhdikasta mm. kaupan investointien ja maanrakennustöiden ansioista. Vuoden 2008 keväästä käynnistynyt liikevaihdon pudotus on ollut tämän huippuvaiheen jälkeen maan keskimäärää suurempi. Lasku on kuitenkin vuoden 2009 kesäkuukausina tasoittunut. Maanrakennuskohteista valtatie 6:n tietöiden jatkuminen pitää osaltaan alan tuotantoa ja työllisyyttä yllä ja myös matkailukohteet tulevat auttamaan jatkokehitystä.

Seutukunnan työttömien määrä oli vuoden lopussa 20,9 % suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Työttömyys on lisääntynyt siten hieman hitaammin kuin Kaakkois-Suomessa keskimäärin (+ 22,3 %). Suomenniemen kunnan tilanne on heikentynyt eniten; työttömyys on lisääntynyt lähes kolmanneksen ja työttömyysaste oli vuoden lopussa 17,4 %, mikä on Kaakkois-Suomen kuntien korkein luku. Taipalsaarella oli puolestaan Kaakkois-Suomen matalin aste: 9,4 %. Lappeenrannan kaupungin työttömyysaste oli 14,2 %, mikä on kaupunkien toiseksi matalin Kouvolan (13,3 %) jälkeen. Tuotannon vaikeuksien myötä uudet rekrytoinnit ovat vähentyneet ja tilanne haittaa selvästi nuorten työmarkkinoille sijoittumista. TE –toimiston avoimien työpaikkojen määrä oli vuonna 2009 viidenneksen pienempi kuin edellisvuonna. Paikkoja avautui mm. myyntiedustukseen, sen sijaan esimerkiksi teollisuuden ja rakentamisen paikat vähenivät selvästi.

Työvoiman rekrytointivaikeudet ovat alueella tällä hetkellä vähäiset. Syyskuun 2009 arvioinnon mukaan 14 työpaikkaa 535:stä oli vaikeasti täyttyviä.

Liite 1

Keskeisiä tilastotietoja, koko maa, ELY-keskukset ja seutukunnat (helmikuu 2010)

	Toimipaikat	Aloittaneet yritykset	Henkilöstö	Työvoima	Työttömät työnhakijat	Työttöm. aste	Avoimet työpaikat	Väkiluku		
								2008 lkm	2009 kvartaalit 1-3*	2008 hlö
Koko maa	352 773	23 556	1 504 006	2 587 739	265 776	9,8	23 804	5 315 620	0,8	47 240
Uudenmaan ELY	97 864	8 698	528 896	790 225	57 012	7,2	7 242	1 517 133	0,5	15 622
Helsinki	87 101	8 011	493 577	722 485	51 818	7,2	6 800	1 378 857	1,08	14 903
Raasepori	3 405	229	11 425	21 204	1 833	8,6	125	44 162	0,22	96
Porvoo	5 628	373	19 167	37 691	2 616	6,9	245	75 472	0,81	609
Loviisa	1 730	85	4 727	8 845	745	8,4	72	18 642	0,08	14
Var.-Suomen ELY	34 538	2 196	130 936	225 568	20 642	9,1	1 595	462 865	0,1	1 688
Turku	19 886	1 475	88 488	152 013	14 177	9,3	1 106	307 124	0,57	1 737
Salo	5 502	269	20 455	30 817	3 203	10,4	218	64 278	0,06	36
Loimaa	4 146	173	8 561	17 230	1 411	8,2	100	37 144	-0,11	-41
Vakka-Suomi	2 996	158	8 516	14 886	1 237	8,3	111	31 520	-0,43	-135
Äboland-Turunmaa	2 008	121	4 916	10 622	614	5,8	60	22 799	0,40	91
Satakunnan ELY	16 467	842	62 703	107 209	11 822	11,1	1 171	227 349	-0,4	-303
Pori	9 178	508	34 863	63 963	7 449	11,6	666	137 726	0,01	12
Rauma	4 728	245	22 174	32 010	2 975	9,3	437	65 766	-0,08	-52
Pohjois-Satakunta	2 561	89	5 666	11 236	1 398	12,4	68	23 857	-1,10	-263
Pirkanmaan ELY	30 566	2 256	136 110	235 913	28 047	11,9	1 951	484 389	0,1	3 684
Etelä-Pirkanmaa	2 466	129	11 454	20 473	2 802	13,7	151	42 848	0,13	55
Lounais-Pirkanmaa	2 545	128	6 262	12 192	913	7,5	68	27 800	-0,33	-92
Kaakkois-Pirkanm.	741	31	1 426	3 567	311	8,7	19	8 076	0,33	27
Luoteis-Pirkanmaa	1 570	111	4 165	12 268	1 340	10,9	94	27 187	0,25	69
Tampere	21 287	1 715	106 261	171 387	20 939	12,2	1 482	342 512	1,13	3 870
Ylä-Pirkanmaa	1 957	142	6 542	16 026	1 742	10,9	137	35 966	-0,68	-245
Hämeen ELY	24 695	1 302	96 014	175 106	20 755	11,6	1 656	367 925	0,0	1 175
Lahti	13 084	644	53 630	83 083	10 648	12,8	799	173 091	0,44	764
Heinola	**	76	**	12 912	1 804	14	130	28 154	-1,30	-366
Riihimäki	2 894	158	10 539	22 111	1 994	9	158	45 482	0,34	153
Hämeenlinna	5 869	348	22 193	44 088	4 164	9,4	439	93 044	0,81	753
Forssa	2 848	76	9 652	12 912	2 145	12,6	211	28 154	-0,46	-129
Kaak.-Suomen ELY	18 877	1 062	78 756	147 486	18 608	12,6	1 341	316 403	-0,3	-799
Kouvola	5 930	317	23 614	44 725	5 129	11,5	510	95 217	-0,33	-312
Kotka-Hamina	5 007	274	22 294	40 618	5 478	13,5	363	87 196	-0,03	-29
Imatra	2 454	133	10 070	19 781	2 695	13,6	161	44 316	-0,94	-416
Lappeenranta	5 486	338	22 778	42 362	5 306	12,5	307	89 674	-0,05	-42
Etelä-Savon ELY	10 763	568	34 083	70 288	8 169	11,6	720	155 575	-0,7	-1 057
Mikkeli	4 992	270	16 606	33 392	3 569	10,7	355	73 096	-0,43	-317
Savonlinna	3 092	166	9 944	20 613	2 810	13,6	216	45 762	-0,87	-397
Pieksämäki	2 679	132	7 533	16 283	1 790	11	149	36 717	-0,93	-343
Pohj.-Savon ELY	15 469	862	57 446	113 140	14 185	12,5	1 158	248 167	-0,5	-256
Kuopio	6 309	438	27 936	57 297	6 420	11,2	677	120 945	0,69	837
Ylä-Savo	4 508	191	14 042	26 016	3 643	14	206	58 357	-0,89	-522
Koillis-Savo	1 575	68	3 879	8 337	1 085	13	65	20 007	-0,77	-155
Sisä-Savo	1 203	52	2 512	6 303	722	11,5	88	15 281	-0,33	-51
Varkaus	1 874	113	9 077	15 187	2 315	15,2	122	33 577	-1,09	-365
Pohj.-Karjalan ELY	10 016	558	34 670	75 162	11 922	15,9	530	165 961	-0,7	-168
Joensuu	6 950	418	26 194	53 925	8 382	15,5	439	116 856	0,37	431
Keski-Karjala	1 538	69	4 126	8 711	1 455	16,7	30	19 565	-1,42	-277
Pielisen Karjala	1 528	71	4 350	12 526	2 085	16,6	61	29 540	-1,09	-322
Keski-Suomen ELY	16 347	1 118	65 217	126 565	16 497	13,0	927	272 774	-0,6	1 027
Jyväskylä	9 203	700	42 853	82 418	10 311	12,5	708	172 088	1,17	2 018
Joutsa	552	28	1 057	2 488	323	13	14	5 925	-0,57	-34
Äänekoski	1 222	92	5 843	10 561	1 548	14,7	43	23 212	-0,39	-91
Jämsä	1 680	113	6 326	11 632	1 658	14,3	55	25 530	-1,08	-276
Keuruu	825	50	2 382	5 465	719	13,2	28	12 677	-1,36	-172
Sjärven-V. saaren	2 865	135	6 756	14 001	1 938	13,8	79	33 342	-1,25	-418

	Toimipaikat	Aloittaneet yritykset	Henkilöstö	Työvoima	Työttömät työnhakijat	Työttöm. aste	Avoimet työpaikat	Väkiluku		
								2008 lkm	2009 kvartaalit 1-3*	2008 hlö
Koko maa	352 773	23 556	1 504 006	2 587 739	265 776	9,8	23 804	5 315 620	0,8	47 240
E-Pohjanm. ELY	17 406	775	49 472	89 081	8 807	9,9	888	193 500	-0,5	-11
Suupohja	2 430	102	6 004	11 093	1 129	10,2	79	24 275	-0,88	-213
Seinäjoki	10 732	523	33 056	58 031	5 618	9,7	639	123 529	0,44	539
Järviseu	2 239	65	5 043	9 627	1 008	10,5	50	22 561	-0,56	-127
Kuusikunnat	2 005	85	5 369	10 330	1 052	10,2	120	23 135	-0,91	-210
Pohjanm. ELY	18 827	983	67 550	117 025	8 973	7,7	1 384	193 443	0,0	856
Vaasa	6 113	354	28 329	44 789	3 011	6,7	759	92 029	1,00	924
Kyrönmaa	1 595	54	2 735	8 200	576	7	44	17 486	0,41	71
Syösterbotten	2 248	91	5 330	8 594	558	6,5	47	18 164	-0,45	-81
Jakobstadsreg.	3 720	180	13 912	22 742	1 699	7,5	149	49 325	0,21	105
Kaustinen	1 762	78	3 711	7 324	617	8,4	29	16 439	-0,99	-163
Kokkola***	3 389	226	13 533	25 376	2 512	9,9	356	***	***	***
P-Pohjanm. ELY	22 553	1 339	91 145	176 457	22 156	12,6	1 701	348 472	-0,3	7 098
Koillismaa	1 428	66	4 570	9 268	1 288	13,9	174	21 159	-0,77	-162
Nivala-Haapajärvi	2 377	95	6 262	12 795	1 555	12,2	54	30 678	-0,38	-118
Oulu	10 819	832	56 344	104 905	13 160	12,5	1 046	223 053	1,60	3 580
Oulunkaari	1 370	74	3 657	9 434	1 459	15,5	59	23 427	-0,08	-18
Raahe	1 981	90	10 203	15 564	1 931	12,4	206	34 821	-0,29	-100
H.vesi-Siikalatva	1 267	45	3 567	6 591	726	11	32	15 334	-1,66	-254
Ylivieska***	3 311	137	6 542	17 900	2 037	11,4	130	***	***	***
Kainuun ELY	4 512	227	17 047	36 889	5 573	15,1	340	82 626	-0,9	-534
Kajaani	3 072	174	12 953	26 247	3 695	14,1	271	57 745	-0,21	-122
Kehys-Kainuu	1 440	53	4 094	10 642	1 878	17,6	69	24 881	-1,66	-412
Lapin ELY	11 024	696	39 819	83 618	12 218	14,6	1 200	183 739	-0,5	-224
Itä-Lappi	1 178	66	2 856	8 165	1 485	18,2	105	18 901	-1,84	-347
Kemi-Tornio	3 323	214	15 333	27 073	3 902	14,4	326	60 567	-0,28	-172
Pohjois-Lappi	1 528	58	3 241	8 013	1 078	13,5	127	16 968	-0,54	-92
Rovaniemi	2 894	241	13 244	30 011	4 211	14	398	64 248	0,73	467
Torniolaakso	681	30	1 550	3 636	555	15,3	21	8 830	-1,48	-131
Tunturi-Lappi	1 420	87	3 595	6 720	987	14,7	223	14 225	0,36	51

Toimipaikat on poikkileikkaustieto kaikkien toimivien yritysten lukumäärästä tietynä ajankohtana (2008)

*Aloittaneet yritykset tiedot on vuoden 2009 ensimmäiseltä, toiselta ja kolmannelta neljännekseltä.

**Tietoja ei saatavilla

***Himangan siirtyminen Ylivieskan seutukuntaan 2010

Henkilöstötiedon lähteenä Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteri

Keskim. = tarkoittaa vuosikeskiarvoa, joka on laskettu kyseisen muuttujan kuukausitietojen perusteella

Työvoima = työvoima Tilastokeskuksen uusimman (v. 2007) Työvoimatutkimuksen mukaan

Työvoimaan luetaan kaikki 15-74 vuotiaat henkilöt, jotka vuoden viimeisellä viikolla olivat työllisiä tai työttömiä.

Työttömillä työnhakijoilla tarkoitetaan työvoimatoimistoon ilmoittautuneita työttömiä työnhakijoita sisältäen lomautetut (2009)

Työttömyysaste on työttömien prosenttiosuus työvoimasta.

Väkiluku on 2009 (31.12.) tilanne, ennakkotieto, väkiluvun muutosprosentti on verrattuna tilaan 31.12.2008.

Lähteet: Toimiala Online, Tilastokeskus, Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilasto

Alueittain yrittäjien määrä ja ikärakennetilastoa

Koko maa ja ELY-keskukset, pl. Maatalousyrittäjät

	Yrittäjä	yli 55 v	osuus, %
Koko maa	182 825	45 859	25,1
Etelä-Pohjanmaa	7 853	1 969	25,1
Etelä-Savo	6 331	1 622	25,6
Häme	13 715	3 640	26,5
Kaakkois-Suomi	10 652	2 945	27,7
Kainuu	2 527	596	23,6
Keski-Suomi	9 180	2 250	24,5
Lappi	6 526	1 516	23,2
Pirkanmaa	16 406	4 111	25,1
Pohjanmaa	8 317	2 174	26,1
Pohjois-Karjala	5 583	1 362	24,4
Pohjois-Pohjanmaa	11 476	2 485	21,7
Pohjois-Savo	7 898	1 889	23,9
Satakunta	8 636	2 229	25,8
Uusimaa	48 970	12 070	24,7
Varsinais-Suomi	18 755	5 001	26,7

Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus 2006

<p>Tekijät (toimielimestä: nimi, puheenjohtaja, sihteeri)</p> <p>Jouko Nieminen Utvecklingschef ELY-centralen i Egentliga Finland</p>	<p>Julkaisu-aika Mars 2010</p> <p>Toimeksiantaja(t) Arbets- och näringsministeriet</p> <p>Toimielimen asettamispäivä</p>
<p>Julkaisun nimi De regionala ekonomiska utsikterna våren 2010</p>	
<p>Tiivistelmä</p> <p>I största delen av vårt lands ekonomiska regioner är situationen för näringslivet och sysselsättningen fortfarande svag, även om det redan finns tecken på tillväxt i världsekonomin. I regionernas realekonomi är de positiva och konkreta signalerna få. Våren och sommaren kommer att bli rätt svåra och först i höst är en ljusning att vänta. Få arbetstillfällen uppstår och arbetslösheten ökar ytterligare under resten av året. Situationen försvåras av den strukturomvandling som pågår inom industrin samtidigt som konjunkturläget är svagt.</p> <p>Utöver nedskärningarna inom pappers- och skogsindustrin har också saneringarna inom elektronikindustrin, metallindustrin och trävaruindustrin omfattande regionala konsekvenser. Ett ytterligare hot är flyttningarna av produktionen till länder med en lägre kostnadsnivå. Det svåra läget inom varvsindustrin är speciellt problematiskt i Egentliga Finland.</p> <p>Exporten återhämtar sig långsamt och industrins orderstock är fortfarande på en låg nivå. Även om en svag återhämtning är på gång, tar det tid innan beställningarna realiserar och märks i hela produktionskedjan. Svårast är läget för underleverantörerna, som är beroende av de stora företagens orderstock och de globala konjunkturerna. Permitteringar är fortfarande vanliga och det finns risk för att en del av dem slutar med uppsägningar när recessionen blir utdragen. Företagsnedläggningarna och konkurserna kommer att öka.</p> <p>Den ekonomiska recessionen håller på att sprida sig också till handeln och servicesektorn, där konsekvenserna för sysselsättningen först nu börjar märkas. Speciellt svårt tycks det vara för specialvaruhandeln och små serviceföretag. Konsumenternas tro på ekonomin har förblivit god, men den växande arbetslösheten kommer att påverka köpkraften.</p> <p>Trots den allmänna dysterheten sker det också positiv utveckling i regionerna. Fastän de fasta investeringarna i industrin är anspråkslösa, är satsningarna på produktutveckling glädjande. Nya företag grundas aktivt och behovet av företagsrådgivning har ökat. När arbetslösheten ökar växer intresset för företagande och självsysselsättning.</p> <p>Tillväxten inom gruvdriften är fortsatt stark, vilket stärker den regionala ekonomin och sysselsättningen speciellt i norra och östra Finland. Betydelsen av förnybar energi ökar snabbt och flera projekt som hänför sig till produktionen av bioenergi pågår. Vindkraftverksprojekt förekommer i många regioner.</p> <p>Situationen inom byggnadsbranschen är fortsättningsvis relativt god. Stimulansåtgärderna och den offentliga byggverksamheten har varit till hjälp för byggbranschen. Renoveringarna fortsätter att öka.</p> <p>Inom jordbruket försvagar det låga spannmålspriset spannmålsgårdarnas lönsamhet. För husdjursgårdarna är läget bättre, eftersom foderpriset har sjunkit i och med att spannmålspriset har gått ned. Skogsbruket håller på att återhämta sig. Virkeshandeln kvicknade till i slutet av fjolåret tack vare lindringarna i skatten på försäljningsintäkter.</p> <p>Arbetslösheten stiger fortfarande i hela landet. Männens andel av arbetslösheten har ökat betydligt mer än kvinnornas. Speciellt oroväckande är den ökade ungdomsarbetslösheten och svårigheterna för nyutexaminerade att få jobb. Sommarjobben är fortfarande mycket svåra att få. Antalet arbetslösa över 50 år och långtidsarbetslösa har börjat stiga och läget kommer snabbt att förvärras under året. Efterfrågan på arbetskraft ligger nere. Arbetstillfällen yppar sig närmast inom social- och hälsovårdstjänster och inom försäljning och marknadsföring.</p> <p>Kontaktperson vid arbets- och näringsministeriet: Koncernstyrningsenheten/Branschtjänst/Esa Tikkanen, tfn 050 040 549 Kontaktperson vid närings-, trafik- och miljöcentralerna: Utvecklingschef Jouko Nieminen, e-post: jouko.nieminen@ely- keskus.fi, tfn 040 770 3010</p>	
<p>Asiasanat Utvecklingsutsikterna för de ekonomiska regionerna, den regionala ekonomin, regional utveckling, sysselsättning</p>	
<p>ISSN 1795-9985</p>	<p>ISBN 978-952-227-353-6</p>
<p>Kokonaissivumäärä 183</p>	<p>Kieli Finska</p> <p>Hinta -</p>
<p>Julkaisija Työ- ja elinkeinoministeriö</p>	<p>Kustantaja</p>

www.tem.fi
www.ely-keskus.fi